

Nr 308.

Av herrar **Persson** i Stockholm och **Hagberg** i Luleå, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 80, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 9 januari 1940 (nr 3) om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m.*

Kungl. Maj:t har i proposition nr 80 föreslagit fortsatt giltighetstid av lagen den 9 januari 1940 om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m. Denna lag angives avse att öka möjligheterna för myndigheterna att effektivt bekämpa spioneri, sabotage och annan landsskadlig verksamhet.

Redan när denna lag varit i kraft ett år, visade erfarenheterna, att den utsatte rättssäkerheten för den största fara. I motion till 1941 års riksdag gåvo undertecknade motionärer en rad exempel på vilka övergrepp mot oförvitliga medborgare, som polisen med stöd av denna lag kunde tillåta sig. Vi föreslogo i vår motion, att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle hemställa, att sådana tillämpningsföreskrifter måtte utfärdas till lagen, att sådan tillämpning av densamma, som vi påtalat, skulle förhindras.

Första lagutskottet framhöll emellertid i anslutning till motionen, att »utskottet finner anledning ej föreligga för riksdagen att hos Kungl. Maj:t göra framställning om ändrade tillämpningsföreskrifter till lagen». Och utskottets talesman i andra kammaren, herr Lindqvist, anförde i diskussionen till motionen bl. a. följande:

»Vi få väl ändå ha det förtroende för dem, som skola handhava denna lag, att de komma att göra sitt bästa för att svårigheterna må bli så få som möjligt, och att enskildas berättigade rätt och intressen och frihet icke kringskåras mer än som är nödvändigt för att tillgodose det ändamål, som lagen åsyftar».

Herr Lindqvists förhoppningar ha kommit på skam. Under den tid, som förflutit sedan detta yttrande fälldes, har polisen ökat missbruket av denna lag. Vi erinra i det sammanhanget om det allmänt bekanta fall, då medborgare enbart på grundval av en anonym, falsk angivelse blevo utsatta för husundersökningar och berövade sin frihet.

Den socialdemokratiska Afton-Tidningen ger i en ledande artikel den 9 mars följande karakteristik av lagen om tvångsmedel vid krig eller krigsfara:

»Den är utan tvivel en av de mest förhatliga lagar som antagits under detta olycksaliga krig. Det är med stöd av denna lag som telefon- och brevspionaget övas. Det är med stöd av denna lag som polisen äger rätt att anhålla oförvitliga människor på de lösaste grunder och kvarhålla dem i häkte under 16 dagar och efter justitiekanslerns medgivande ända till sextio dagar. Det är med stöd av denna lag som vem som helst kan när som helst i sitt hem få besök av polisen

i och för husrannsakan. Beslut om åtgärder av nyss nämnt slag kan fattas av landsfogde och polismästare samt efter Konungens förordnande även av lägre tjänstemän, d. v. s. vilken poliskonstapel eller fjärdingsman som helst.

Lagen är mycket svävande formulerad, och även den oskyldigaste handling kan bli ett brott. Misstänkt kan man, såsom allmänt bekant, bli på grund av en anonym skrivelse, därför att man sammanträffat med en utlänning, etc., och straffad kan en person bli därför att han meddelat någon vad han sett i eget eller främmande länder, även om meddelaren icke gjort några speciella efterforskningar och icke avsett att vad han sagt skulle komma till främmande makts kännedom.»

Det anförda torde räcka som karakteristik av denna lag, som med de tillämpningsföreskrifter med vilka den kompletterats faktiskt legaliserar det mest godtyckliga förfarande från polisens sida mot oförvitliga medborgare.

Nu diskuteras livligt frågan om lagstiftning i syfte att förbjuda polisen att tillhöra »politiska ytterlighetsorganisationer». Frågan har aktualiserats av att nazister bedriva en livlig agitations- och organisationsverksamhet bland polisen, vilken verksamhet också, enligt vad en statlig utredning visat, lett till framgång.

Statsmakterna torde själva få ta på sig en dryg del av ansvaret för dessa förhållanden. Ty de i lagen om vissa tvångsmedel såsom tillåtna uppräknade metoderna ha ju sin direkta förebild i nazismens hemland. När dessa metoder legaliseras, på sätt som skett i denna lag och i de tillämpningsföreskrifter, som av Kungl. Maj:t utfärdats till densamma, då måste detta verka i direkt nazistiskt uppfostrande riktning hos polisen. Denna tjänstemannakår har med dessa fullmakter fått ett medel i sin hand, vilken många av tjänstemännen måste finna lockande att använda i politiskt syfte, utan att dessa tjänstemän därvid äga de politiska kvalifikationer och det politiska omdöme, som erfordras för att fullmakterna skulle kunna utfärdas, utan att det medförde fara för de enskilda medborgarnas rättssäkerhet.

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslå undertecknade,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att sådana tillämpningsföreskrifter måtte utfärdas till lagen om vissa tvångsmedel vid krig- eller krigsfara m. m. att sådan tillämpning av nämnda lag, som ovan påtalats, förhindras.

Stockholm den 16 mars 1943.

Set Persson.

H. Hagberg.